Ն 7156 1898 ՅՈՒՆՎԱՐ 3 ՇԻՄԱԼ ԻՐԹԼՈՒ 39ԻՆՇԻ ՏԱՐԻ ١٣١٤ ՇԱԲԱԹ ՀԱ Ն 7156

40 ԹԱՐԹ

Մանզումայի Էֆքիար

40 ԹՎԻՄ

Սահրպի իմբիեազ
ԿԱՐԱՊԵՏ Ց. ՓԱՆՈՍԵԱՆ
Մ-ի-դ-ա Վի Իստիքլալ 117
Շիշլի Քեաղըտխանէ ճատտէսինտէ

Direction du journal
MANZOUMEI EFKIAR
Chichli, Grand'Rue de
Kiathané N· 117

مطبعهٔ وزارت خانهسی
شیشلیده کاغدخانه جادهسنده واقع ١١٧
نومرولی محله

منظومهٔ افکار
صاحب امتیاز و مدیر مسئولی
قرهبت پانوسیان

Սեռնէլիկի թաշրա իշին.... 60 ղրշ.
Խարանպոլ իշին..... 60 »
Շ.ին։ բոլոր այլ իրկիրներ 60 »

ՍԱԼԸ ՃԷՏԻՏ 1898

Իշպու 1898 սէնէսի ճիւմլէմիզ իշլին պիր խայրիլը սէնէ օլմասընը ճէնապը Հագգտան թէմէննի իտէր, վէ քեաֆֆէյի տօսթ վէ ապօնէ էֆէնտիլէրի թէպրիք իլէրիզ։

Հագգ թէալա հազրէթլէրի ճիւմլէի քետէրտէն մասուն պուլուր մասընը։ Վէ քէզալիք հիչ պիր պէչարէ վէ միւհթաճ հագգընտա էլտէն կէլէն ինսանլըէթի ունութմամազլըզը հէր քէսէ նասիհաթ իտէրիզ։

Պու միւնասիպէթլէ տախի չիմտիրէ գատար զուհուրա կէլէն ըէճալարըմըզը թէքերրիւր իլէ հէնուզ զազէթամըզ պէտէլինի կէօնտերմէկէ հիմմէթ իթմէմիշ օլան զաթլարընը արթըգ պու տէֆա հիմմէթլէրինի պէքլէրիզ։

Կ. Ց. ՓԱՆՈՍԵԱՆ

ԱԶԳԱՑԻՆ

Էվվէլճէ իլան օլունտուղու իւզրէ, վէլատէթի պահիր իւս սատտէթի հազրէթի Բատիշահի միւնասիպէթիլէ, բազար իրթէսի կիւնիւ սաաթ 6տա Մայր Եկեղեցիտէ պիլճիւմլէ գանտիլ, մում վէ ավիզէլէր եանմըշ օլտուղու հալտէ, Բաթրիգ Ամեն. Օրմանեան Տ. Մաղաքիա Սրբազան հազրէթլէրի՝ մէզքիւր քիլիսէնէ էնէրէք, իբի թարաֆընտա բաթրիգի սապրգ Ալըգեան Ամեն. Տ. Խորէն, Զամչեան Դեր. Տ. Բարթուղիմէոս, Սուքիասեան Դեր. Տ. Մեսրոպ, Թահմիսճեան Դեր. Տ. Պետրոս, Դիմաքսեան Դեր. Տ. Հայեակ, վէ Վեհապետեան Դեր. Տ. Մկրտիչ Սրբազանլար իլէ Բաթրիգ վէքիլի Ճէվահիրճեան Դեր. Տ. Գաբրիէլ Ծ. Վարդապետ վէ տիկէր պիր չօգ վարդապետ վէ քահանալար սաֆպէսթէ պուլունմուշլար տըր։

Պու սրբատա Քաղ. Ժողով ազասընտան Դեր-Ատենապետ սաատ. Ստեփան բաշա իլէ Եուսուֆեան Տիգրան էֆ. վէ Տէր Ներսէսեան Տիգրան, Գալակէօզեան Գրիգոր, Տէմիրճիպաշեան Սեպուհ էֆ.լէր, վէ Մայր Եկեղեցի Թաղ. Խորհուրդ հէյեէթի, Բաթրիգխանէ մէմուրլրնի վէ տիկէր քիլիսէլէր Թաղ. Խորհուրդլարը հէյեէթլէրի հազրը պուլունմուշլար տըր։

Բաթրիգ Սրբազան հազրէթլէրի իլէ եպիսկոպոսլար վարդապետլէր վէ քահանալար միւզէյեէն Նուրշառլար լապիս օլմուշլար, վէ Եպիսկոպոսլար Դաւազան ալմըշլար տըր։

Բէգա Մայր Եկեղեցի Դպրաց Դասը՝ զիգրյմէթ չապիկլէր կիյինմիշ օլտուգլարը հալտէ, Սաղմոս վէ Շարական թէզանէնի իթմէէ պաշլամըշլար արը։ Պատէհու Բագրեւանդեան Դեր. Տ. Յահակ վարդապետ՝ Պօղոս Առաքեալըն քի թապընը, միւթեագիպէն Տ. Բարթուղիմէոս Սրբազան՝ Մատթէոս Աւետարանիչին «Վասն Հնազանդութեան Կայսեր» մուզատտէմէլի, վէ «Տուք զԿայսերն՝ Կայսեր, և զԱստուծոյն՝ Աստուծոյ» խաթիմէլի Աւետարանընը օգուտուշլար տըր։

Պու զրաաթլարընն խիթամընտա, Բաթրիգ Սրբազան հազրէթլէրի՝ Բեմէ չըզարագ, մէզքիւր Աւետարանլն իւզերինէ միւէսսիր պիր քարոզ սէօյլէմիշ, վէ Պօղոս Առաքեալըն՝ —Որում զհարկն՝ հարկ, որում զմաքսն՝ մաքս, որում զպատիւն՝ պատիւ, և որում զերկիւղն՝ երկիւղ— սէօզլէրինի զիքր իտէրէք, պունլարընն մատտի վէ մանէվի վէրկիլէր օլտուղունու, վէ ճէնապը Հագգտան տէրհալ սօնրա պու վէրկիլէրի էհալինին հիւքիւմէթի տիւն եէվիհեեթ էտա իթմէսի լազըմ կէլտիկինի պէեան իթմիշ, վէ խաթիմէսինտէ թէմատիի էյեամը էօմր ու իգպալ վէ թէզայեիւտի չան ու իճլալը հազրէթի Բատիշահի տուա վէ թէմէննիեաթընը իյսալը պարկեահը Քիպրիեա իլէմիշ օլմաղէ, պիլճիւմլէ հուզզար վէ ճէօմատաթ ամինխան օլմուշլար տըր։

* * *

Եէվմի մէզքիւրտէ Բաթրիգ Սրբազան հազրէթլէրի՝ ըէֆագաթընտա Ֆրէնկեան սաատ. Աբրահամ էֆ. իլէ Բաթրիգխանէ դաբու քէհեասը Տէր Ներսէսեան Տիգրան էֆ. պուլունտուգլարը հալտէ, սաաթ 6 պուչուգ բատտէլէրինտէ Եըլտըզ սէրաեը Հիւմաեունունա պիլազիմէ, սէր գուրէնահ հազրէթի Շէհրիեարի աթուֆ. Հաճի Ալի պէյ էֆ. թարաֆընտան իհթիրամաթը լազըմէ իլէ գապուլ, վէ միւթեագդիպէն չէրէֆսուտուր պուլրուլան իրատէի Սէնիեէ ահքեամընճա, մամեէթիլէ պերապէր հուզուրը չէվքէմէվֆուրը հազրէթի Բատիշահիտէ չէրէֆի մէսուլա նաիլ օլուպ, Վէլատէթի Շէհրինշահիտէն տօլաեը թէզայեիւտի էօմր ու իգպալը Շէհրիեարի տուա վաճիպ իւլէտասընը եատ իտէրէք, թահրիրէն պիր արիզէի ուպուտիլեէթ թազտիմ իլէմիշ տիր։

Զաթը հազրէթի Բատիշահի՝ Բաթրիգ Սրբազանընն տուա վէ թէմէննիեաթընտան տօլտեը մահզուզիեէթի Սէնիեէլէրինի իզհար իլէ մէզքիւր արիզէի գապուլ իթմիշլէր տիր։

Բաթրիգ Սրբազան հազրէթլէրի՝ թէքրար տուա վէ թէմէննիեաթ իյֆասըյլա հուզուրը Շահանէտէն չըգտըղընտա, Մապէյն մուշիրի Ղազի Օսման բաշա իլէ պաշ քեաթիպ թահսին պէյ էֆ. հազարաթընը զիեարէթ իտէրէք, սէրաեը Հիւմաեունտան մուֆարագաթ իլէմիշ տիր։

* * *

Բէգալիք վէլատէթի Հիւմաեունու Միւլիւքեանէտէն տօլաեը արզը ուպուտիեէթ իթմէք իւզրէ, Բաթրիգի սապրգ Ալըգեան Ամեն. Տ. Խորէն, Զամչեան Դեր. Տ. Բարթուղիմէոս վէ Սուքիասեան Դեր. Տ. Մեսրոպ Սրբազանլար տախի եէվմի մէզքիւրտէ սէրաեը Հիւմաեունա կիտերէք, իհթիրամաթը լազըմէ իլէ գապուլ օլունմուշլար տըր։

ԹԷՎՃԻՀԱԹ

Խարիճիեէ նէզարէթի ճէլիլէսի մէքթուպի գալէմի միւմէյեիզի էվվէլի սաատ. Ասաֆ, վէ տիվանը Հիւմաեուն մուհիմմէ գալէմի խիւլէֆասընտան սաատ. Ալի ճէվատ պէյ էֆ.լէր հազարաթընա թէրֆիէն ուլէա սընըֆը էվվէլի.

Սթանպօլ բօլիս միւտիրի սաատ. Էտհէմ բաշա հազրէթլէրինէ թէրֆիէն Ռումէլի պէյլէրպէյլիկի բաեէսի.

Ամէտիի Տիվանը Հիւմաեուն խիւլէֆասընտան սաատ. Նուրէտտին Ֆէրրուհ պէյ էֆ.եէ թէրֆիէն ուլէա սընըֆը սանիսի.

Մալիւմաթ զազէթասը սահիպի իմթիեազը իղզ. Մէհէմմէտ Թահիր պէյէ թէրֆիէն սանիեէ սընըֆը միւթէմամզի.

Տաիրէի զապթիեէ բօլիս գալէմի պաշ քեաթիպի ռիֆ. Հիւսէյին, վէ սէր ճէրրահ Պէքիր, վէ Էնեուպ բօլիս մէրքէզի սէր գօմիսէրի Մահմուտ էֆ.լէրէ՝ սալիսէ բիւթպէլէրի թէվճիհ պուլրուլմուշ տուր։

* * *

Պապը Ալի իսթիշարէ օտասը էվրագ միւտիրիեէթի՝ օտաի մէզքիւր մուավինլէրինտէն Կիւլլապեան սաատ. Միքայէլ էֆէնտիեէ թէֆվէզ պուլրուլմուշ, վէ միւմայիլէյհին եէմիս ըէսմի ալէլուսուլ իճրա գըլընմըշ տըր։

* * *

ՆԸՇԱՆ

Ճանիկ միւթէսարրըֆը աթուֆ. Համտի պէյ էֆ. հազրէթլէրիյլէ Սագըզ միւթէսարրըֆը սաատ. Ըէշիտ բաշա հազրէթլէրինէ թէպտիլէն Ինճի բիւթպէտէն Մէճիտի.

Ճէմիլեէթի բուսուսիեէ ազասընտան սաատ. Սէյիտ Հասան խաբիտ պէյ էֆ. հազրէթլէրինէ Ինճի Մէճիտի.

Մահքեմէի թէմիզ հուզուզտաիրէսի ազասընտան սաատ. Եօրկիատիս էֆ. հազրէթլէրինէ թէպտիլէն Ինճի Մէճիտի.

Սապահ զազէթասը սահիպի իմթիեազը Նագգաշեան սաատ. Միհրան էֆ.եէ թէպտիլէն Ինճի Մէճիտի.

Նիւ-Եօրգտա մուգիմթիւճճարը Օսմանիեէտէն Թօքաղեան էֆ.եէ կիւնճիւ Մէճիտի.

Թահրիրաթը խարիճիեէ էվրագտասը խիւլէֆասընտան Լեւոն էֆ.եէ կիւնճիւ Օսմանի.

Պիղա միւթէսարրըֆը սաատ. Ճէմիլ բաշա հազրէթլէրինէ թէպտիլէն Ինճի Օսմանի.

Եավէրանը հազրէթի Շէհրիեարիտէն միրիլիվա սաատ. Օսման բաշաեա Ինճի Օսմանի.

Թէրգոս մէթրօբօլիտի Դալինիգոս, վէ Ռհեօլու մէթրօպօլիտի Վասիլիոս էֆ.լէրէ Ինճի, վէ Վիչէ մէթրօպօլիտի Բրօվիթոս էֆ.լէր իլէ Սէրվէթ վէ Դոնսթանթինօպլիս զազէթալարը միւտիրի իղզ. Տիմիթրի Նիգ օլայիտիս էֆ.եէ Ցիւնճիւ Օսմանի.

ՏԱԼԽԼՈՅԵԷ

ՍԷԼԱՄԼԸԳ ՐԷՍՄԻ ԱԼԻՍԻ

Սէլամլըգ բէսմի ալիսի տիւնքի ճիւմաա կիւնիւ Համիտիեէ ճամիի չէրիֆինտէ իճրա պուլրուլմուշ, վէ ազիմէթ ու ավտէթի Շահանէտէ սաֆպէսթէյի սելամ ու իհթիրամ օլան ասաքիրի Շահանէ վէ թէպայի սատրզա գուլլարը թարաֆընտան

Փատիշահըմ չօգ եաշա՝ տուայի վաճիպ իւլէտասը պիւլէնտի ավազ իլէ իֆա գըլընմըշ տըր։

ԲԷՍՄԻ. — Զաթը սամիի հազրէթի Սատարէթբէնահիյէ Իրան տէվլէթի թարաֆընտան իթա օլունան մուրասսա Շիր ու Խուրշիտ նիշանընընն գապուլ, վէ լէտ էլ իճապ թաալիգի խուսուսընա պիլիսթիզան միւսաատէի Սէնիյէի ճէնապը Շէհինշահի էրզան պուլրուլմուշ տուր։

—Տէրսաատէթ վէ թաշրա կէօմրիւքլէրինճէ ըէսմէ մուգապիլ ալընըպ մէվճուտ պուլունան, վէ սէնէի ճարիեէ նիհաեէթինէ գատար քէզալիք էլտէ իտիլէճէք օլան էշեանընն գըսմէն նագտ վէ գըսմէն տախի խազինէի ճէլիլէնին գապուլ իտէճէկի մաաշ սէրկիսի իլէ ֆիրուխթի մուգարրէր օլուպ, թարիխի իլանտան իհթիպարէն նիհաեէթ պիր հաֆթա զարֆընտա

—Ինչպես ասացիք Ս. Յակոբովը ինչ-որ ինքնաշարժ է գողացել, ինչպես ասացիք, ինչպես ասացիք, ինչպես ասացիք

վին սաատ. Բանհիրի պէյ վէ Անատօլու յրմանիասը միւտիրլեէթ հէյեթի բէիսի Տօգ. Զանտէրի թաամա տավէթ իտիլմիշլէր տիր.

Թաամա տավէթ օլունան զէվաթ՝ պատէհու Եունանտան ալընանաղ թագվինաթը հարպիեէեէ մուգապի՝ հիւքիւմէթի Սէնիեէճէ պիր իսթիգրազ ագտընընը էսասընը գարարլաշտըրաճագլար տըր.

Տէօյչ պանդը վէ բիրիի օլան Մ. Զանտէրին իշպու իճթիմատէ հազրը պուլունմասընտան՝ մէզքիւր պանգանընտա պու իսթիգրազ մուամէլէսինտէ Օսմանլը պանգասը իլէ միւշարէքէթ իտէճէկի անլաշըլըրեօր.

Իշպու իճթիմատա խորիճիեէ, ատլիեէ, տախիլիեէ, մալիեէ, թիճարէթ վէ նաֆիա նազըրլարը վէ շուրաի տէվլէթ բէիսի բաշլար հազարաթը վէ Ամէտիի տիվանը Հիւմաեուն Մէհէմմէտ Ալի պէյ վէ մագամը սատարէթիւմա մէքթուպճուսու Զիա պէյ հազարաթը հազրը պուլունմուշլար տըր. Իճթիմատան էվվել վէրիլէն զիեաֆէթատ զէվաթը միշարիլէյհիմատէն մատա, Օսմանլը պանգասը նամընա, մէճլիսի իտարէ ազասընտան Մ. Բամպէր, մուավին Բանհիրի պէյ, Տէօյչ Պանգ թարաֆընտան Մ. Զանտէր վէ Անատօլու շըմէնտրֆէր գումբանիասը մէճլիսի բէիսի սանիսի Մ. Հիւկնէն հազրը պուլունմուշլար տըր.

Թաամա սաաթ 12ստէ պաշլանըպ էրէյիճէ վագրթ տէվամ իթմիշ, վէ եէմէքլէր շէքէրլամէլէր Մաթպախը Ամիրէտէն իհսան վէ իրսալ պուլբուլմուշ տուր.

Թաամտան սոնրա սալոնա շրգըլըպ, վիքէլա՝ 3 շարեէք սաաթ գատար Սատրազամ հազրէթլէրի նին թահթը բիեասէթինտէ խուսուսի պիր իճթիմա ագտ իթմիշ օլմազլէ, իշպու միւզաքէրաթտա Մ. Զանտէր իլէ Մ. Հիւկնէն տախի հազրը պուլունտուգլարընտան, Անատօլու շըմէնտրֆէր խաթթընը քիլօմէթրօ թէէմինաթը մէսէլէսի՝ մէվզուի պահս օլտուղու զանն օ. լունուեօր. Պու իշտէ Օսմանլը Պանգասը ալեագատար օլմասընտան, Պանգա վէքիլլէրի հազրը պուլունմամըշլար տըր.

Պու միւզաքէրաթ խիթամպուլտուգտան սոնրա, Մ. Բամպէր վէ Բանճիրի պէյ հազրէթլէրի տախի տավէթ օլունարագ, ագտ օլունաճագ եէնի իսթիգրազ միւզաքէրաթընա իպթիտար օլունմուշ. վէ զրսա պիր միւլագաթտան սոնրա. Օսմանլը Պանգասը վէ Տէօյչ Պանգ վէ քէնտի հէյեէթի մալիեէսի վէքիլլէրի արասընտա գաթի պիր իթիլաֆ հուսուլէ կէլմիշ, վէ պու իթիլաֆ մուճիպինտէ Եունան թարաֆընտան թէէտիեէ օլունաճագ 4 միլեօն լիրա թազմինաթը հարպիեէ, էսասը թէէմինաթ օլարագ, ագտէճէ Օսմանլը Պանգասը թարաֆընտան վէրիլէն 800.000 լիրալըգ ավանսընը՝ 1.200.000 լիրաեա սուրէթի իպլաղը գարարլաշտըրըլմըշ վէ լազըմ կէլէն մազպաթասը տերհալ թանզիմ վէ ազատ մէճլիս թարաֆընտան իմզալանարագ, լիճլիլ թասդիգ խաքիրաի Շահանէեէ արզ օլունմագ իւզրէ Մապէյնի Հիւմաեուն պաշ քիթապէթինէ թագտիմ գելընմըշ տըր.

Միւզաքէրաթ կիճէ սաաթ 10 պուչուգտա խիթամ պուլմուշ տըր.

ԿԻՐԻՏ

Կիրիտ ֆուգարալարը մէնֆաաթընա օլարագ շրգան ճուամա իրթէսի կիճէսի Գատրէօյին ինկիլիզ գիւպիւնտէ տէվլ. Արիֆ բաշա, վէ սաատ. Բաֆի պէյ հազարաթընը թահթը բիեասէթինտէ պիւեիւք պիր պալ վէրիլմիշ, վէ իշպու պալ իչին թարաֆը հազրէթի Բատիշահիտէն 100 ատէտ լիրաի Օսմանի իհսան պույրուլմուշ տուր.

Հանիատան ալընան պիր թէլէկրաֆտա, վէլատէթի Հիւմայուն միւնասիպէթիլէ, Կիրիտ սուլարընտա պուլունան պիւեիւք տէվլէթլեր տօնանմալարընընը ամիրալարը Կիրիտ գօմանտանը իւպհ. տէվլ. ճէվատ բաշա հազրէթլէրի նի զիեաբէթլէ արզը թէպրիքեաթ իլէմիշլեր տիր. Միւքէմմէլ պիր շէհրային իճրա օլունտուղու կիպի, լիմանտա պուլունան պիլճիւմլէ զըրհլըլար սանճագլարա տօնատըլմըշ տըր.

Կիրիտ ասիլէրինին հալեա հիւճում վէ թէարրուզա տէվամ իթմէսինին նազարը թէէսսիֆլէ կէօրիւլտիկիւ՝ Լօնտրատան եազըլըեօր. Ասիլէրին թէքրար հիւճումլարընա մէյտան վէրիլմէմէք իւզրէ, ամիրալար թարաֆընտան չէտիտ թէտպիրլեր էլէ ալընմըշ տըր.

Գանտիա ճիվարընտա պուլունան ասքէրի պիր գօրտօնա ասիլէր հիւճում իտէրէք, գօրտօն տախիլինտէքի Իսլամլարրն հայվանաթընը զասպ իթմէք իսթէմիշլէր իսէ տէ, կէրի բիւսկիւրտիմիշլեր տիր.

Իթալիա գրալը թարաֆընտան Կիրիտէքի ֆուգարա ֆամիլեալարա տաղրտըլմագ իւզրէ ամիրալ Գանէվարտեա 10,000 ֆրանգ իեանէ կէօնտէրիլմիշ տիր. Պու բարանընը 1000 ֆրանգը՝ Ֆիտօնիա Խրիսթիեան ֆուգարասընա տաղրտըլմագ իւզրէ մահէլլի մէգքիւր բիսգօպօսունա վէրիլէճէք վէ 1000 ֆրանգը տախի Օսմ. մէմուրլարընընը միւնասիպ կէօրէճէկի վէճհլէ Իսլամ ֆամիլեալարա էլպիսէ վէ եէեէճէք ալմագ վէ եանագտէն վէրիլմէք սուրէթլէրիլէ իթա օլունաճագ տըր. Պագը գալան 8000 ֆրանգ տա ազար ազար պու սուրէթլէ թէվզի իտիլէճէք տիր.

Ոլտէնպուրկ նամ Ալման զըրհլըսը՝ պու քէրրէ Կիրիտին Սուտա լիմանընա մուվասլէթ իթմիշ տիր.

Մէզքիւր զըրհլը՝ շրգան ճուամա կիւնիւ Սուտա լիմանընտան Հանիաեա մուվասլէթլէ, 2 զապթիթ վէ 20 նէֆէրտէն իպարէթ պիր միւֆրիզէյի գարաեա շրգարմըշ, վէ մէզքիւր միւֆրիզ՝ ասաքիրի էճնէպիեէտէն պիրէր միւֆրիզ վէ զապթանը վէ Ավսթրիա գոնսօլոսու վէ գօնսօլոս վէքիլի թարաֆընտան իսթիգպալ օլունմուշ. վէ պու սըրատա ասաքիրի Օսմանիեէ միւզիգաոը իսկէլէտէ թէրէննիւմասագ օլմուշ տուր. Պատէհու Ալման միւֆրիզէսի՝ հիւքիւմէթ տաիրէսի էօնիւնտէ պիր բէսմի կէչիտ իճրա իլէմիշ տիր.

ԵՈՒՆԱՆ ՀԱՎԱՏԻՍԻ

Եունան մալիեէ գօմիսիօնունուն վէզաիֆինի տիւշարը թէէխիւրաթ իտէն միւշքիլաթը պէր թարաֆ օլտուղու, վէ գօմիսիօն թարաֆընտան թանզիմ գելընան բաբօրուն, եազընտա իճապ իտէնլէրէ իմա օլունաճագը, Ավթինատան էվ բօբա զազէթալարընա իշար օլունմուշ տուր.

Բրէնս Գէոնսթանթին թարաֆընտան թանզիմ գելընան բաբօրուն պիր գրսմը, պու քէրրէ թա հգը գաթը ասքէրիեէ գօմիսիօնունա հէվալէ իտիլմիշ տիր. Իշպու բաբօրտա բրէնսի միւշարիլէյհ՝ իմերալի ասքէրիեէտէն վէ պիլխասա սիվարի զապթանընտան պիր չօգլարընընը էսնաի հարպտաքի հարէքէթլէրինի թէխրիթաի իտիլմիշ տիր.

Թահտիտի հուտուտ գօմիսիօնունա մէմուր օլան Եունան մէմուրլարը, եէնի հուտուտուն խարիթասընը թէրսիմ իթմէքտէ օլուպ, պիր գաչ կիւնէ գատար պիթէճէք, վէ մուախխարէն լիթօկրաֆլա թապ իտիլիպ մէպուսանա թէվզի օլունաճագ իմիշ.

Ավսթրիալը ժէնէրալ Վալտգամբրգի՝ Եունան օրտուսունընը թէնսիգ վէ իսլահը իչին կէլէճէք այ զարֆընտա Օթինաեա կիտէճէք տիր.

Էվվէլքի ճուամա իրթէսի կիւնիւ՝ 1898 սէնէսի պիւտճէսի մալիեէ նազըրը թարաֆընտան թագտիմ օլունաճագընտան, Եունան Մէճլիսի մէպուսանը ագաբ իճթիմաեէ տավէթ օլունմուշ տուր.

Թան զազէթասը Եունանիսթան ահվալինէ տաիր Ավթինա մուխպիրինտէն ալմըշ օլտուղու մուֆասալ պիր մէքթուպու նէշր իլէմիշ տիր. Իշպու մէքթուպտա՝ Բարլա մէնթօ թահգրգաթ գօմիսիօնունուն գարարը իւզրինէ, ատլիեէ նէզարէթի էթնիքի էթէրիա ճէմիյէթի ֆէսատիեէսի հագգընտա թաագիպաթա գարար վէրմիշ տիր. Ճէմիյեէթի մէզքիւրէնին հարաքեաթը մուխրիպանէսի, գրալ Եօրկի հազրէթլէրինին կէմանը հիւքիւմէթինտէ, Եունանիսթանընը թէրագգըեաթա թէմայիւլաթը նը պիր գաչ սէնէ ֆասլէզիր իլէմիշ տիր. Եազընտա ճէմիյեէթ նամընա մահֆուզ պուլունան 200 պին ֆրանգընը հաճզընա թէչէպ պիւս իտիլմիշ իքէն, դարիպ օլարագ պու բարաեը տա ճէմիյեէթ հէման քէնտինճէ էմին պիր մահէլլէ նագլ իթմիշ տիր. Պու ճէմիյեէթի ֆէսատիեէ հագգընտա կիւնտէն կիւնէ պիր թագըմ էսրարլար մէյտանա չըգըեօր. Նէ սուրէթլէ իտարէ օլունտուղունունասըլ ազա ճէլպ իթտիկի, նէ՝ թէտպիրլէ չէթէլէր թէչքիլ իլէտիկի մէյտանա գօնուլուեօր. Ճէմիյեէթ իսէ, Տէլի-Յանինին էմրիլէ հարէքէթ, վէ կրա թիւֆէնկի վէ ֆիշէնքլէրինի թէտարիք իլէ տիկինի սէօյլէեօր. Ճէմիյեէթի մէզքիւրէնին՝ հիւքիւմէթին էմրիլէ հարէքէթ իտիպ պին տիւրլիւ էնթրիգալար չէվիրտիկի սապիթ օլուեօր.

ԽԱՐԻՃԻՑԵԷ

Ալաֆ. Շրգան 1897 սէնէսինին սօն կիւնլէրի տէ օն իւչիւնճիւ Լէօն Բաբա հազրէթլէրի՝ քէնտի պիրինճի Գուտտասը չէրիֆինին 60նճը սէնէի տէվրիեէսինէ կիրմիշ տիր.

Միւշարիլէյհ հազրէթլէրի՝ կէլէճէք ալաֆ. մարտըն 2նճի կիւնիւ 89 եաշընա գատէմիհատէ օլաճագ, վէ իրթէսի կիւն եանի մարտըն 3իւնճիւ կիւնիւ Բաբալըզընըն 20ինճի սէնէսինի իքմալ իտէճէք տիր. Ս. Պետրոստան օն իւչիւնճիւ Լէօն Բաբաեա գատար օլան 263 Բաբալարընը իչինտէն՝ միշարիլէյհ Բաբա հազրէթլէրի տախիլ օլմաեարագ եալընընը 11 Բաբա 20 սէնէյի միւթէճավիզ պիր միւտտէթ իճրաի հիւքիւմէթ իլէմիշլէր տիր.

Վաշինկթօնտան հէրալտ զազէթասընա չէքիլէն պիր թէլէկրաֆա կէօրէ, Օհիոլը պիր միւխթէրի՝ պու քէրրէ Ամէրիգա հիւքիւմէթինէ 2 նէվի սիլահ նիւմունէսի թագտիմ իլէմիշ տիր. Պու սիլահլարտան պիրի՝ էլէքթրիգլի պիր գելըճ օլուպ, տիկերի իսէ տիւշմէնի ուզագտան եըլարըմ կիպի վուրաճագ պիր էլէքթրիգ ալէթի իմիշ.

Բէթրէսպուրկտան Թայմսա եազըլտըղընա կէօրէ, Մ. Վլասօֆուն թահթը բիեասէթինտէ օլարագ Հապէշ իմբէրաթօրունա կիթմէքտէ օլան Ռուսիա հէյեէթի սէֆարէթի ֆէվգելատէսի ճիպութիեէ մուվասլէթ իտիպ, լաքին Սօմալիլեր գապիլէսի իւլքէսինտէ գարըշըգլըգլար պուլունմասընա մէպնի, պիր քէրվան թէչքիլի իչին տէվէ պուլունմատըղընտան, Հարար վէ Անթօթեա կիտէմէմիշ տիր.

Զըգան բազար իրթէսի կիւնիւ Թանճատա թօրլար աթըլըղը էսնատէ, ուլու ճամիտէ Մարօգ հիւքիւմտարընը պիր նամէսի գունմուշ, վէ հիւքիւմտարը միշարիլէյհին եէնի եէնի ֆիիմուհաթլարը վէ պիր չօգ ասըլարը թէլէֆ իտիլիպ, պիր չօգլարընտա էսիր թուրթուլտուղու իլան օլունմուշ տուր.

Պերլինտէ Նօր Ցայչէ Ալկէմայնէ Զայթունկ զազէթասը՝ Ալմանիանընը Զինտէ իճրա իլէտիկի մուամէլէի մալիմէտէն պահս իտէրէք, պունուն՝ Զին իլէ միւնասէպաթը պոզմագ չէօլէ տուրսուն, միւնասէպաթը մէզքիւրէյի թահքիմ ու թագվիեէ իլէտիկի, վէ Ալմանիանընը մէնաֆիի թիւճճարիեէսինի թէվսի իթմէք վէսաիթինի հուսուլէ կէթիրէճէկինի տերմիեան իտիեօր.

Սըրպիսթան իլէ Դարատաղ արասընտաքի միւնասէպաթը բօլիթիգիեէ էլան բէք կէրկին տիր.

Բրակատա սիւքիւն վէ ասայիշ իեատէ իտիլմէք իւզրէ իմիշ. կէչէնտէ զուհուր իտէն գարըշըգլըգ էսնասընտա մէվզի թամամպիգէ գօնուլան իտարէի էօրֆիէնին գալտըրըլտըղը պէեան օլունուեօր.

ԷՎՐՕՊԱ ՎԷ ՉԻՆ

Բարիսին Տէպա դաղէթասը «Միւնթէհամի Շարդ Ռէվալի» իւնվանըյա եազմըշը պիր պէնամի մախսուս շաբանը էհէմմիյէթ օյտու զունատան, պաղը ֆրդրալարը պէր վէճհի աթի թէրճէմէ վէ նագլ օլունուր։

Ալաֆ։ Եէնի սէնէ կէլտիկի սըրատա մուհիմմ պիր բոլիթիգա մէսէլէսի զուհուր իթմիշ պուլունուեօր։

1897 սէնէսինին սոն այլարը գարֆընտա Միւնթէհամի Շարդ ճա հուսուլէ կէլէն հատիսէլէրտէն նէ՞ հասըլ օլաճագ տըր։ Զին—ճաբոն մուհարէպէսինին վուգուինտէն պէրու Զինտէ ճէրէեան իտէն ռէվալին էրեա կիճ պիր պուհրանը մուճիպ օլաճաղը հիսս օլունուեօր իտի։ Ֆագաթ սոն միչքիլաթ վէ ճիտտի իչթիղալաթ՝ անճագ Ալմանիանըն Քիաո—Չէու լիմանընը իչղալ իթմէսի իզերինէ զուհուր իթմիշ տիր։

Սիմօնօզէքիտէ Զին վէ ճաբոն արասընտա գարարկիր օյան ահտնամէյի թատիլ իթմէք իւզրէ, Ալմանիա-Ֆրանսա-Ռուսիա տէվլէթլէրի արասընտա գարարկիր օյան սուրէթի թէսվիեէ՝ չիմտիքի ռէվալի իլերի կէթիրմիշ տիր։

Մէգքիւր ահտնամէ թատիլ իտիլէյիտէն պէրու, Զինտէ Ռուսիա նու ֆուզը հիւքմէրմա օյմուշ տըր։ Զաթէն 3 տէվլէթ արասընտա ագտ օլունան սուրէթի իթիլաֆիեէ՝ Ռուսիանըն հարէքէթի միթէգատիմէսի իզերինէ վիճուտ պուլմուշ օյուպ, սուրէթի մէզքիւրէտէն էն զիեատէ Ռուսիանըն իսթիֆատէ իթմէսինէ տէ էն չոգ տէվլէթի միչարիլէյհանըն մէվզբի մախսուսը եարարմ իթմիշ տիր։ Ռուսիա տէվլէթի էվվէլ էմիր տէ պիւեիւք Միպէրիա չըմէնտֆէրլէրինի Մանչուրի գրթասընտան կէչիրմէք վէ խաթթըն պօեունճա ատաքիրի մուհաֆազա իզամէ իթմէք հագգընը Զինտէն իսթիհսալ իթմիշ, վէ պիր սուրէթի մահիրանէ իլէ Գօրէա նուֆուզունու արթըրմաղ չարէսինի պուլմուշ տուր։ Հալպուքի, Ռուսիա բոլիթիգասը՝ տիկէր պիր ճիհէթտէ տահա իպրազը մէհարէթ իթմիշ տիր։

Վլատիվոսթոգ լիմանընը ճէնուպ ճիհէթինտէ վէ Պահրը Մուհիթի Քէպիր իւզերինտէ պէր լիմանա մալիք օլմաղ իչին, Ռուսիաճա էլտէ իտիլմէսի լազըմ օլան եէրլէրին եէտը թասավվուրընա կէչմէսինի թէէմինէն Ռուսիա տէվլէթի Բէքինտէ իճրաի նուֆուզու թամամ իթմէք լիւզումունու հիսս իթմիշ տիր։

Իչթէ Ռուսիա հիւքիւմէթինին՝ Զինտէ չըմալ ճիհէթինտէ աչմըշ օլուզու շու վասի բոլիթիգանընը մուզապիլինտէ, Սօմնօզէքի ահտնամէսինի թատիլ իթտիրմէք իւզրէ Ֆրանսանընը տա սէսլզ իտէն հիմմէթի մուզապիլինտէ Թոնքին հուտուտընա եագը օյան մէմալիքին Զինտէ իքթիսադ իլէտիկի մէնաֆիի գըյմէթտարընը իսմի պիլէ սէօյլէնմէզ օլուս։ Մամաֆիհի Բէքինտէ Ֆրանսըզ սէֆիրի Մ. Ժիրարընը չըմէնտֆէրլէր ինչասը, մատէնլէր իշլէտիլմէսի հագգընտա իքթիսադընա զալրէթ իթտիկի հուզուզ վէ մէնաֆիտէն Ֆրանսըզ սէրմայէտարանը պիհագգընը իսթիֆատէ թարիդինի պուլաճագ օլուրլարսա, Ֆրանսա տա Զին իլերինտէն գայեէթ քեարը չըգմըշ օլաճագ տըր։

Ռուսիա վէ Ֆրանսանընը էլտէ իթտիքլէրի շու մէնաֆի իլէ պէրապէր, Զին ահվալի՝ ուժումտէվ լէթլէրին նազարը տիգգաթընը ճէլպ իթմէմիշ իտի։ Պու քէյֆիեէթ անճագ Ալմանիանընը տա Ֆրանսա վէ Ռուսիա կիպի եինէ իթտիկի մուավէնէթին մուգապիլինի իսթիհսալ իթմէք էմէլիյլէ Քիաո-Չէու լիմանընը իչղալ իթմէսինտէն վէ միւթեագրզէն Ռուսլարընը տախի Բօրթ-Արթիւր լիմանընա կէլմէլէրինտէն սոնրա վուգու պուլմուշ տուր։

Շու վուգուաթ Լվրօպատա չիտտէթլի պիր հէեէճանը մուճիպ օլմատը։ վուգուաթը մէգքիւրէ Սիմօնօզէքի ահտնամէսինին նէթիճէի թապիրիեէի թատիլի օլմաղ իւզրէ թէլազգը իտիլտի։

Ռուսիա, Ֆրանսա վէ Ալմանիանընը Զինտէքի մէնաֆիի՝ եէքտիկէրինտէն բէք ուզաղ պուլունան տարրէլէրէ միւնհասըր օյտուզունտան, պու 3 տէվլէթին արասընտա Զին մէսէլէսինտէն տօլաեը իխթիլաֆաթ զուհուրի մէյհուզ տէյիլ տիր։ Զաթէն սոն Զին հատիսէլէրինն Բէթրէսպուրկ վէ Պէրլինտէ սուրէթի թէլազգէսը տախի՝ Ռուսիա վէ Ալմանիանընը Միւնթէհամի Շարդ իչէրինտէ այնի ֆիքրտէ օլտուզլարընա տէլալէթ իտէճէք սուրէթտէ կէօրիւնմիշ տիր։

• •

Քիաո-Չէու լիմանընընը Ալմանիա եա թէրքի իչին, Զին իլէ Ալմանիա արասընտա պիր սուրէթի թէսվիեէ ատ օյունմուշ օյտուզունտան, Ֆրանսա տօնանմասը տախի Հայնան ատասընը իչղալ իթմէք իւզրէ պուլունուեօր իմիշ։

Քէզալիք Պէրլինտէն չէքիլէն պիր թէլէկրաֆա կէօրէ, ըէսմի զազէթա իլէ իլան օլունան պիր թէպլիկնամէ՝ Քիաո-Չէունուն Ալմանիաեա թէրքի իչին Ալմանիա վէ Զին հիւքիւմէթլէրի արասընտա իթթիֆագ հուսուլէ կէլտիկինի, վէ պու իթթիֆագ իլէ Ալմանիա հիւքիւմէթինին տախի տիկէր պիւեիւք տէվլէթլէր կիպի Զին սուլարընտա սէյրի սէֆանին իլէ մուասէլաթը թիւճճարիեէ իչին իսթինատ իտէճէք պիր նօթա էլտէ իթմէկէ իմքան հասըլ օլտուզունու, վէ պու թէրք ու ֆէրաղ ահքամը՝ ուզուն միւտտէթ ճաբի պիր իլթիզամ վէ մուգավէլէնամէսի կիպի պիր չէյ օլտուզունու, վէ թէրք օլունան արազինին՝ պիր գաչ միլ միւրէպպա մէսաֆէյի հավի պուլունտուզունու պէեան իթմիշ տիր։

• •

Թայմս զազէթասընընը պէեանընա նէզարէն, Ռուսլար՝ էմլաք վէրկի սինին արթըրըլմասը պէհանէսիլէ, Զինին հէր չիւպէի իտարէսինէ միւտախէլէ հագգընը հաիզ օլաճագլար տըր։ Թայմս զազէթասընա՝ Զ ն հիւքիւմէթինին՝ ագտը իսմիզրազ իչին Ռուսիա իլէ «ըզբ սըզ ըեա մի զաքէրէեէ կիրիչտիկի իշար օլունուեօր։

• •

Ինկիլթէրրա հիւքիւմէթինին՝ Զին թարաֆընտան քէնարինէ ա բազի թէրքինէ իսրար իթտիկի չալեասը ըլամէն թէքզիպ օլունուեօր։

• •

Ֆրանսանընը Բասկայ նամզրուազէօր հարպ սէֆինէսի Միւնթէհամի Շարդա հարէքէթ իթմիշ տիր։

• •

Լօնարատան չէքիլէն պիր թէլէկրաֆա կէօրէ, Զին հիւքիւմէթի՝ 400 միլիօն ֆրանգլըգ պիր իսթիգրազ ագտը իչին Ռուսիա իլէ պաչլատըղը միւզաքէրաթա տէվամատան վաղ կէչմիշ տիր։

Պէրլինտէն չէքիլէն պիր թէլէկրաֆտա բիվաեէթ օյունտուզունա կէօրէ, Ալմանիա հիւքիւմէթի՝ Զինտէ ախիրէն իչղալ իթմիշ օյտուզու Քիաո-Չէու լիմանընը գուվվէթլէչտիրմէեէ գարար վէրմիշ տիր։

• •

Էչէրչիթօ զազէթասը՝ Զին տէնիզէրինէ իքի գըթա զըրհը կէօնտէրիլմէսի հագգընտա Իթալիա խարիճիեէ վէ պահրիեէ նազարը արասընտա պիր իթիլաֆ հուսուլէ կէլտիկինի թէէմին իտիեօր։

ԶԻՆՏԷ ՌՈՒՍԻԱ ՎԷ ԻՆԿԻԼԹԷՐՐԱ

Ինկիլթէրրանընը Բլիմութ չէհրին տէ չուեու պուլան պիր հավատիսէ կէօրէ, Միւնթէհամի Շարդ Ինկիլիզ ֆիլօսու զօմանտանը ամիրալ Պիւլէր՝ պիր Ռուս հարպ սէֆինէսի իւզերինէ աթէշ իթմէսինի քէնտի հարպ սէֆինէլէրինտէն պիրինէ էմր իթմիշ տիր։ Հալպուքի պու չալեա՝ նէ՝ պահրիեէ վէ նէ՝ տէ խարիճիեէ նէզարէթլէրինճէ թէհագգուզ իթմէեօր։ Պունունլա պէրապէր միւսամիլէյհ ամիրալը գօմանտա իթտիկի 17 սէֆինէսէն 7սի՝ Գօրէանընը Չէմուլբօ լիմանընտա, վէ Զսի Ռուսլարընը թահթը իչղալինտէ պուլունան Բօրթ-Արթիւր լիմանընտա տրրլար, վէ տիկէրլէրի տէ Զին տէնիզինտէ կէզինիեօրլար։ Զին սուլարընտա չիմտի ճէման 62 գրթա հարպ սէֆինէսի վար տըր։

Բօրթ-Արթիւր լիմանը հագգընտա Բէքինտէն Լօնտրատա կէլէն պաղը խուսուսի թէլէկրաֆլարա կէօրէ, Սալիգպըրի հիւքիւմէթի՝ մէզքիւր լիմանը սէրպէսթ իլան իթտիրմէք վէ Շանկայ իլէ տիկէր լիմանլար հալինէ գօյտուրմաղ, եանի հիչ պիրինին գօնթրօլու ալթընտա օլմաղ սրզը պիլճիւմէ միլէթլէրին թիճարէթինէ աչըգ պիր լիման եարարըրմաղ իչին Բէքին սէֆիրի Ըրը Գլօտ Մագտօլալտ վասրթասըյա չոգ չալըշըեօր իմիշ։

Ինկիլիզ-Գօրէա հատիսէսինէ կէլինտիքտէ, Մ. Մագլէվի Պրօուն իլէ Մ. Ալէքսիէֆ արասընտա պիր իթիլաֆ հուսուլէ կէլտիկինէ տաիր օյան հավատիսի թէհագգուզ իտեեօր։ Պունարատան պիրինճիսի՝ Գօրէա հիւքիւմէթինին կէօմրիւք սէր գօմիսէրի գալմըշ, վէ իքինճիսի տէ մալիեէ նէզարէթի միչավիրի օյմուշ։

ՃԱԲՕՆԻԱ

Ճաբօնուն կէչէնտէ իսթիֆա իթտիկի հէյեէթի վիւքէլասը՝ հէնուզ իսթիֆա իթմէզտէն՝ Ալմանիանընը Քիաո-Չէու քէօրֆէզինի զապթ ու իչղալ իթտիկի սըրատա պիր սուրէթի ֆէվգէլատէտէ ագտը իճթիմա իտէրէք, մէզքիւր իշղալ հայդընտա աթիտէքի կնօգթա իւզերինէ թահգրզաթ իճրա իթմէլէրինէ տաիր ճաբօնիանընը Պէրլին, Լօնտրա, Բարիս վէ Բէթրէսպուրկտա մուգիմ սէֆիրլէրինէ թալիմաթ իրսալինէ գարար վէրմիշ տիր։

1։—Պու իշղալ՝ Ալմանիանընը Ֆրանսա վէ Ռուսիա իլէ հուսուլէ կէլէն պիր իթիլաֆընը նէթիճէսի՞ մի տիր։

2։—Պու իշղալ՝ տաիմի՞մի օլաճագ տըր։

3։—Պու իշղալին ասըլ սեպեպլէրի նէ՞տիր։

4։—Ինկիլթէրրա նէ՝ թավր ու մուամէլէտէ պուլունաճագ տըր։

ԸՆԴԱՐՁԱԿ

ՕՐԱՑՈՅՑ

1898 ԹՈՒԱԿԱՆԻՆ

Սեփականութիւն Ս. Փրկչի Ազգ. Հիւանդանոցին

Կ. Պոլիս Տպագր. Մ. Սարբեան Նախկին Պաղտատլեան Տպարան

ՊԱՐՈՒՆԱԿՈՒԹԻՒՆ

Բուն օրացոյց և գուշակութիւնք օդոց. Տօմարական գիտելիք. Ցուցակք այլ եւ այլ գիտելեաց. Տարեդարձք Ծնունդոց և Գահակալութեանց, և այլն. և այլն.

ՑԱՒԵԼՈՒԱԾ

Կաղա՞նդ թէ Ամանոր.— Տիեզերական երկք Սուրբ Փողոցները. — Ցուցակ Հայրապետութեան Ամենայն Հայոց.— Ցուցակ Կաթողիկոսութեան տանն Կիլիկիոյ.

Վիճակագրական գիտելիք

Օսմանեան կայսրութիւն.— Ցուցակ Օսմանեան Սուլթանաց.-Աւագանի կայսերական Պալատան.— Նախարարք Բ. Դրան.— Մեծ պաշտօնատարք Մայրաքաղաքիս.—Հրամանատարք բանակաց.—Կուսակալք Նահանգաց. — Մասնաւոր միութասրրըֆութիւններ. — Օսմանեան Դեսպանք և Նուիրակք յօտար երկիրս.— Պետական խորհուրդ.— Դեսպանք Նուիրակք և Հիւպատոք օտար աէրութեանց ի Կ. Պոլիս.— Հայ աստիճանաւորք և պաշտօնեայք Օսմանեան տէրութեան.— Հայրապետութիւն Հայոց.— Կեդրոնական վարչութիւն Հայոց Թուրքիոյ, զանազան խորհուրդք.— Պաշտօնեայք Պատրիարքարանի,— Պատրիարքութիւն Ս. Երուսաղէմի.—Առաջնորդութիւնք Հայոց Թուրքիոյ.— Ազգ. Հիւանդանոց՝ կարեւոր գիտելեօք.— Թաղօրայք Կ. Պոլսոյ՝ ցանկ Թաղխորհրդոց և Եկեղեցականաց.— Կրթական տէսչութիւն.— Հայկական հասարակութիւն.— Բոզոքական Հայ հասարակութիւն.— Օտարազգի Պատրիարքունք և Ազգապետք.— Բարեգործական եւ կրթական հաստատութիւնք.— Հայ փաստաբանք.— Ժամանակացոյց և ոսկագին Օսմանեան Թղթատարութեան.— Կանոնագիր հեռագրութեանց և սակագին.—Կանոնագիր դրոշմաթղթի և սակագին.— Ծանուցմունք։

Երես 328 — Գին 2 ղրուշ